

[הלכות חמץ ומצה]

1234567

ועתה אחל הלכות פסח. אבל איני אוכל לכתוב על הסדר אורח חיים¹, כי עיקר הלימוד מן הגאון ז"ל כשורוצה לדרוש היה באשירי ובסימני אשירי ובשאר פוסקים.

[א] בטוב גדא², אתחיל דא, לכתוב דרשה מפסח.

אשה כי תזריע³, אמר רבי שלמא⁴ כשם שיצירתו אחר כל בהמה וחיה במעשה בראשית כך תורתו נתפרשה אחר בהמה חיה ועוף⁵. ותימה, למה יצירתו אחר בהמה⁶. וי"ל כל מה שנברא לא נברא אלא בשביל האדם, וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שחטא אדם ביום שנברא ונקנסה עליו מיתה ועל כל מה שנברא. ולכן ברא כל הבריות קודם שחטא אדם, דאילו לא נבראו הבריות היה נגד מידת הדין להיבראות, כיון שחטא אדם, אבל כיון שנבראו די להם במיתה. ומאחר שמן הדין יצירתו קודם, כך תורתו קודם.

דבר אחר, לכך נתפרשה תורתן קודם, לפי שאומות העולם מקנטרים אותנו ואמרי לנו שאין זב וזבה ונידה ומצורע מטמא מהם. ואנו משיבים להם, אתם אוכלים שקצים ורמשים, ועליהם וגביהם כתיב ונטמאתם בם⁷, ופירש רש"י אפילו מטמא אתכם בעולם הבא, אבל טומאת זב וזבה אינה אלא בעולם הזה. ולכך הקדים תשובה לקשיא, וכתב תורת שרצים קודם.

דבר אחר, לפי שאין אנו אוכלים חיות ובהמות שיש בהן חיצונות וכו', ואם אדם סבר שאם מת כשהוא זב או מצורע שהוא טמא גם בעוה"ב, זה אינו וכו', והמשכיל יבין. ואמרינן הוא השטן הוא מלאך המות הוא יצר הרע⁸, ואמרינן כמה פעמים נקרא יצר הרע חמץ⁹.

[ב] איני אוכל לכתוב כל ההקדמות שאמר בכל השנים. וכשאמר ההקדמה היה לו כתב שכתב בו ראשי הדינים. ואכתוב ראשי הדינים, כי ראשי הדינים כתבתי מכתבת ידו ויש לסמוך עליהם. ואכתוב אח"כ ראשי הדינים בנקודות כזה¹⁰, ואפרש אותם כל מה שיש לי לפרש. ובכל שנה היה מחדש בהקדמה ובדינים לפי הענין ולפי הזמן.

חיטין שלא ירדו עליהם גשמים¹¹. ברירה והרקדה ממני שעורין¹². ריחיים מיוחדת¹³. להתיר תפירת השקין¹⁴. שימור קטן¹⁵. ליזהר שלא ילכו ברגלים מטונפות בריחיים. החיטים אין קפידא להוליכן בגשמים, אבל לא הקמח כלל¹⁶. שלא להוליך הקמח על הסוס בלא

1 דהיינו סדר הטור.

2 נדכצ"ל; גדא הוא מזל, ראה סנהדרין כ, א ורש"י שם. בכתה"י ובדפו"ר: גדרא, ונראה שזו ט"ס. גם

להלן ח"ב עמ' 24 כתב: "בטוב גדרא".

3 ויקרא יב, ב.

4 לפנינו: שמלאי.

5 ויקרא רבה פרשה יד פיסקה א.

6 וראה סנהדרין לח, א.

7 ויקרא יא, מג.

8 ב"ב טז, א.

9 עייז ברכות יז. א שיצה"ר נקרא שאור שבעיסה.

10 בכתה"י נמצא סימון מיוחד, ובמהדורתנו סימנו

את סימני הדרשה בכותרת מודגשת.

11 רמ"א סי' תסז סע' ב.

12 שו"ע ורמ"א סי' תנג סע' ג.

13 מ"ב סי' תנג ס"ק לח.

14 שו"ע סי' תנג סע' ו.

15 מ"ב סי' תנג ס"ק מא.

16 רמ"א סי' תסז סע' ב.